

หัวเรื่องสำหรับบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ ภาษาไทย หมวดอักษร ก-ณ**

สุนทรี รสสุธาธรรม***

สาระสังเขป

งานวิเคราะห์เนื้อหาและทำบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยแบบควบคุมคำศัพท์ (Controlled Vocabulary) มักประสบปัญหาด้านหัวเรื่องในคู่มือที่ช่วยในการกำหนดหัวเรื่องมีจำนวนไม่เพียงพอไม่สามารถรองรับความรู้หรือวิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในวารสารและหนังสือพิมพ์ เมื่อกำหนด/สร้างหัวเรื่องขึ้นใหม่ก็มีผลกระทบต่อความไม่สม่ำเสมอในการให้หัวเรื่องในเวลาต่อมา สำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ก็ประสบปัญหานี้เช่นกัน กล่าวคือ

หัวเรื่องเดียวกันแต่ปรากฏในหลายที่ ปัญหานี้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้นนับตั้งแต่มีการจัดเก็บบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในฐานข้อมูลมานานกว่า 10 ปี ดังนั้น ในปี พ.ศ.2540 เมื่อทางสำนักมีโครงการที่จะนำระบบ Innopac มาใช้ในการจัดเก็บฐานข้อมูลนี้ ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะบรรณาธิกรหัวเรื่องในฐานข้อมูลบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย (PIN) ด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS ก่อนที่จะโอนข้อมูลขึ้นระบบ Innopac เพื่อให้หัวเรื่องในฐานข้อมูลมีความสม่ำเสมอ ได้มาตรฐานในระดับหนึ่ง มีการประมวลผลเฉพาะเขตข้อมูลหัวเรื่องและรายการโยงในฐานข้อมูล PIN (บรรณนิวารสารภาษาไทย พ.ศ.2529-พ.ศ.2540;

บรรณนิหนังสือพิมพ์ภาษาไทย พ.ศ.2537-พ.ศ.2540) เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2540 ประมาณ 161,100 ระเบียน เพื่อให้ได้แฟ้มข้อมูลที่มีหัวเรื่องและรายการโยงพร้อม MFN (Master File Number) มีการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขหัวเรื่อง โดยอาศัยแหล่งอ้างอิงต่างๆ และคำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ เช่น การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ระบบการจัดเก็บ และลักษณะของหัวเรื่องที่ใช้ในระบบเดิม และที่จะใช้ในระบบใหม่ มีการรวบรวมรายการโยงให้อยู่ภายใต้ระเบียนเดียวกัน มีการประมวลผลเขตข้อมูลหัวเรื่องและรายการโยงในฐานข้อมูล PIN อีกครั้ง เพื่อให้ได้ "คู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย" ซึ่งจัดได้ว่าเป็นคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิวารสาร และหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสาขาสังคมศาสตร์เป็นเล่มแรกที่ได้จากการประยุกต์ใช้ฐานข้อมูล สำหรับในงานวิจัยนี้ ได้รวบรวมหัวเรื่องของหมวดอักษร ก-ณ (หัวเรื่องประมาณ 20,330 หัวเรื่อง; รายการโยงประมาณ 2,575 รายการ) ส่วนหัวเรื่องของหมวดอักษรอื่น ๆ จะได้นำเสนอในงานวิจัยชิ้นต่อไป

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในฐานะที่เป็นห้องสมุดระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์

** ดัดทอนจาก สุนทรี รสสุธาธรรม. 2541. หัวเรื่องสำหรับบรรณนิวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย : หมวดอักษร ก-ณ. เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ลำดับที่ 3088.

*** บรรณารักษ์ชำนาญการระดับ 8 สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ได้ตระหนักถึงความต้องการของผู้ใช้ที่ต้องการได้สารสนเทศที่ทันสมัยและสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน หรือการค้นคว้าวิจัยให้มีประสิทธิภาพ จึงได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาทำดรรชนีวารสารไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 เมื่อครั้งยังเป็นห้องสมุดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และทำดรรชนีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ในการจัดทำดรรชนีได้ใช้ระบบดรรชนีแบบเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง (Alphabetical Subject Headings Index) แบบควบคุมคำศัพท์ (Controlled Vocabulary) โดยในระยะแรกใช้คู่มือการให้หัวเรื่องชื่อ "หัวเรื่องสำหรับโครงการดรรชนีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" (2509) ซึ่งแปลมาจากคู่มือการให้หัวเรื่องระบบ Glidden (Glidden : A Library Classification for Public Administration) เป็นหลัก คู่มือนี้ใช้ได้ดีในระยะแรกเพราะจำนวนวารสารที่ทำดรรชนีมีจำนวนน้อย (ประมาณ 40 รายชื่อ) ต่อมาพบว่าคู่มือฉบับเดิมไม่อาจครอบคลุมคำศัพท์ที่ต้องใช้ได้ทั้งหมด เนื่องจากการทำดรรชนีวารสารเพิ่มขึ้นทุกปี จึงเกิดปัญหาในการกำหนดหัวเรื่องได้แก่หัวเรื่องมีจำนวนไม่มากพอที่จะครอบคลุมถึงความรู้หรือวิทยาการใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น มีหัวเรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยจำนวนค่อนข้างน้อย หัวเรื่องส่วนใหญ่เป็นหัวเรื่องกว้างไม่ค่อยเฉพาะเจาะจง

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2524 ผู้จัดทำดรรชนีวารสารของฝ่ายผลิตและเผยแพร่สารนิเทศได้ร่วมกันปรับปรุง ตรวจสอบ และแก้ไขหัวเรื่องภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง "หัวเรื่องสำหรับดรรชนีวารสารและหนังสือพิมพ์ของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" มีการรวบรวมคำศัพท์/หัวเรื่องจากคู่มือการให้หัวเรื่องต่างๆ และสารานุกรมเฉพาะวิชาสาขาสังคมศาสตร์หลายเล่ม เพื่อเป็นการเตรียมหัวเรื่องใหม่ๆ รอไว้ล่วงหน้าสำหรับบทความและ

ข่าวให้มากที่สุด งานบรรณาธิการหัวเรื่องสำหรับดรรชนีวารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยนี้ ทำได้ถึงหมวดอักษร น ก็ต้องสะดุดหยุดลงเพราะเป็นงานที่ต้องใช้เวลามาก กอปรกับผู้จัดทำดรรชนีดังกล่าวก็มีภาระงานประจำมากอยู่แล้ว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบที่ทำด้วยมือ (Manual System) ซึ่งจัดเก็บในรูปของบัตร และการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นรูปเล่มมาเป็นระบบฐานข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS ทำให้การบันทึกข้อมูลรายการดรรชนีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับจำนวนบทความในวารสารไทยที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 200 กว่ารายชื่อในขณะเดียวกันก็สามารถประยุกต์ให้ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารไทย (PIN) จัดทำดรรชนีในรูปเล่มได้ด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้เริ่มนำดรรชนีหนังสือพิมพ์ภาษาไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ท้ายเข้าฐานข้อมูล PIN ด้วยเพื่อประโยชน์ด้านการสืบค้นสารสนเทศบทความและข่าวทันสมัยให้ได้ในคราวเดียวกัน

อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนระบบนี้มุ่งเน้นเฉพาะการจัดเก็บและการสืบค้นเท่านั้น ดังนั้นปัญหาด้านการกำหนดหัวเรื่องที่มีมาแต่เดิมก็ยังคงอยู่และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะนอกจากสำนักจะขาดระบบการกำหนดหัวเรื่องที่ทันสมัยแล้ว คู่มือเล่มอื่นๆ เช่น คู่มือการให้หัวเรื่อง ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2525) หรือของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2538) ก็ไม่สามารถช่วยได้มากนัก เนื่องจากมีจำนวนไม่มากพอที่จะรองรับกับข่าวสารและวิทยาการใหม่ๆ ที่บังเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้จัดทำดรรชนีประสบปัญหากับการกำหนดหัวเรื่องใหม่อยู่เสมอ เช่น

- การใช้คำศัพท์ทางวิชาการที่มาจากคำภาษาอังกฤษ เช่น Webcasting ISO Extranet

Internet ถ้ากำหนดหัวเรื่องโดยใช้ภาษาไทยก็จะต้องถ่ายทอดเสียงคำออกมา ซึ่งพบว่าในคำเดียวกัน นักวิชาการแต่ละคนหรือแต่ละสาขาก็จะถ่ายทอดออกมาต่างกัน เช่น อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้วิเคราะห์ไม่แน่ใจว่าควรถ่ายทอดเสียงหรือควรใช้คำเดิมในภาษาอังกฤษเป็นหัวเรื่อง

- คำที่มีการบัญญัติศัพท์ไว้โดยราชบัณฑิตยสถานหรือนักวิชาการในสาขาวิชานั้นๆ ไม่ตรงกับค่านิยมในการใช้คำที่ปรากฏในบทความ เช่น Computer = คอมพิวเตอร์ Software = สละมุนภัณฑ์

- ความหลากหลายในการกำหนดหัวเรื่อง เนื่องด้วยการสร้างหรือกำหนดหัวเรื่องขึ้นใหม่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

ในปี พ.ศ.2540 ทางสำนักมีโครงการที่จะนำระบบ Innopac มาช่วยในงานจัดเก็บและค้นคืนบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดว่าสมควรที่จะมีการตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขหัวเรื่องที่มีอยู่ในฐานข้อมูลบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย (PIN) ให้ศัพท์บรรณานุกรมมีความสม่ำเสมอ (Consistency) ในระดับหนึ่ง ก่อนที่จะนำบรรณานุกรมขึ้นสู่ระบบอัตโนมัติ Innopac อันจะเป็นการป้องกันมิให้ผู้ใช้พลาดสารนิเทศอ้างอิงบางรายการ ทำให้ได้สารนิเทศที่ต้องการครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขหัวเรื่องในฐานข้อมูล PIN ให้อยู่ในแนวเดียวกัน
2. เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง รวบรวม และแก้ไขรายการโยง "ดูที่" / "เพิ่มเติม" ในฐานข้อมูล PIN
3. เพื่อสร้างคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ด้วยการประยุกต์ใช้จากฐานข้อมูล PIN

ขอบเขตของการวิจัย

• หัวเรื่องที่มีในฐานข้อมูล PIN เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 ประมาณ 181,100 ระเบียบซึ่งประกอบด้วย

- บรรณานุกรมภาษาไทยปี พ.ศ.2529-พ.ศ. 2540 (12 ปี)

- บรรณานุกรมหนังสือพิมพ์ไทยปี พ.ศ. 2537-พ.ศ.2540 (4 ปี)

ในที่นี้จะรวบรวมเฉพาะหัวเรื่องของหมวดอักษร ก-ณ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สำรวจ วิเคราะห์ ทำบรรณานุกรมและประมวลผลรายการหัวเรื่องโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประมวลผลบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในฐานข้อมูล PIN โดยประมวลผลเฉพาะเขตข้อมูลหัวเรื่องและรายการโยง โดยให้มีเลขระเบียบของรายการบรรณานุกรม (Master File Number-MFN) ปรากฏออกมาด้วยแล้วพิมพ์ออกมาเป็นแฟ้มข้อมูลหนึ่ง

2. ตรวจสอบหัวเรื่องและรายการโยงจากแฟ้มข้อมูลที่พิมพ์ออกมา เพื่อคัดเลือกหัวเรื่องที่มีปัญหาหรือที่ไม่แน่ใจพิมพ์แยกออกมาเป็นอีกแฟ้มข้อมูลพร้อมรายการโยงเพื่อนำมาบรรณานุกรมต่อไป

3. ตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขหัวเรื่องจากแฟ้มข้อมูลที่รวบรวมหัวเรื่องที่มีปัญหา โดยตรวจสอบจากคู่มือ/แหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

4. ตรวจสอบ สบรายการโยงบางรายการออก หรือรวบรวมรายการโยงของเรื่องเดียวกันให้อยู่ภายใต้ระเบียบเดียวกัน

5. แก้ไขหัวเรื่องและรายการโยงในฐานข้อมูล PIN โดยอาศัยแฟ้มข้อมูลที่รวบรวมหัวเรื่องที่มีปัญหา และบรรณานุกรมแล้วเป็นหลัก

6. ประมวลผลฐานข้อมูลบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่ผ่านกระบวนการ

แก้ไขแล้วอีกครั้ง โดยประมวลผลเฉพาะเขตข้อมูลหัวเรื่องและรายการโยงเพื่อให้ได้เพิ่มข้อมูล 'คู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิเวศสารสนเทศและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย'

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สร้างศัพท์หัวเรื่องสำหรับฐานข้อมูล PIN โดยหัวเรื่องเหล่านี้จะมีความสม่ำเสมอ

2. สร้างคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิเวศสารสนเทศและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ เป็นเล่มแรกในประเทศไทย คู่มือนี้นอกจากใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาในการทำบรรณนิเวศสารสนเทศและหนังสือพิมพ์ไทยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่องานอื่นๆ เช่น บรรณารักษงานบริการสารสนเทศสามารถใช้ตรวจสอบหัวเรื่องที่ใช้ในฐานข้อมูลเพื่อช่วยให้งานบริการตอบคำถามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และสาขานิเทศศาสตร์สามารถใช้เป็นคู่มือศึกษา ค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับหัวเรื่องได้

3. ประยุกต์ใช้ฐานข้อมูล PIN ด้วยโปรแกรม Mini-micro CDS/ISIS เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ในอีกรูปแบบหนึ่งคือ 'คู่มือการให้หัวเรื่อง' โดยไม่ต้องพิมพ์ใหม่จนล้นเนื่องจากการอำนวยประโยชน์ด้านการจัดเก็บ สืบค้น และจัดพิมพ์บรรณนิเวศสารสนเทศไทยในรูปแบบเล่ม

กระบวนการสร้างคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิเวศสารสนเทศและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย

กระบวนการสร้างคู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณนิเวศสารสนเทศและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประมวลผลฐานข้อมูล PIN โดยให้โปรแกรมเสริมที่พัฒนาโดย คุณภัทราพันธ์ จุลสิงห์ ในการประมวลผลเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ได้ใช้บรรณนิเวศสารสนเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-พ.ศ. 2540 และบรรณนิเวศหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-พ.ศ. 2540 จำนวน ประมาณ 161,100 ระเบียบ (รวมรายการโยง) เขตข้อมูลที่น่าสนใจประมวลผลประกอบด้วย

Tag 600 เขตข้อมูลหัวเรื่องที่เริ่มชื่อบุคคล

Tag 650 เขตข้อมูลหัวเรื่องอื่นๆ ที่มีชื่อบุคคล

Tag 900 และ 950 เขตข้อมูลรายการโยงที่สัมพันธ์กับ Tags 600 และ 650 ตามลำดับ ผลลัพธ์ที่ได้ประกอบด้วย หัวเรื่องรายการโยง และเลขประจำระเบียบข้อมูล (Master File Number-MFN) เพื่อประโยชน์ในการเรียกระเบียบข้อมูลมาแก้ไขต่อไป ดูรูปประกอบที่ 1 *

กาญจนบุรี ดูเพิ่มเติม พลอย--กาญจนบุรี

115174

กาญจนบุรี, จังหวัด ดูเพิ่มเติม กากสาร

เคมี--จังหวัดกาญจนบุรี /

การท่องเที่ยว--จังหวัดกาญจนบุรี 065587

กาญจนบุรี, จังหวัด ดูเพิ่มเติม การขุดศพ--

จังหวัดกาญจนบุรี 043288

กาญจนบุรี, จังหวัด ดูเพิ่มเติม การค้าปลีก--

จังหวัดกาญจนบุรี /

สภาจังหวัดกาญจนบุรี 044928

กาญจนบุรี, จังหวัด ดูเพิ่มเติม การท่องเที่ยว --

จังหวัดกาญจนบุรี 085180, 126241

กาญจนบุรี, จังหวัด ดูเพิ่มเติม การท่องเที่ยว--

จังหวัดกาญจนบุรี /

ป่าไม้--จังหวัดกาญจนบุรี / เพชรพลอย--

จังหวัดกาญจนบุรี 007983

กาญจนบุรี--การตลาดและการลงทุน 127578

* รูปประกอบที่ 1 ตัวอย่างหัวเรื่องและรายการโยงจากฐานข้อมูล PIN พร้อม MFN เพื่องานบรรณนิเทศ

กาญจนบุรี--ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว

043717, 045336, 111021

กาญจนบุรี--อำเภอปอพลอย--แหล่งพลอย

147386

กาญจนบุรี--แผนการลงทุน 102616

กาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรี

082018

กาญจนบุรี จินดาวัฒน์

063437

กาญจนบุรี ทองยี่งอ

081214

กาญจนบุรี นาคันนันทน์

038561

กาญจนบุรี นาคันนันทน์ คู่มือ งบประมาศ

077042

2. ตรวจสอบ คัดเลือกหัวข้อเรื่องที่มีปัญหา หรือหัวข้อเรื่องที่ไม่อยู่ในแนวกัน เพื่อพิมพ์ออกมา ใช้ตรวจสอบแก้ไขต่อไป ดังจะเห็นได้จากกรุป ประกอบที่ 2 *

กะเหรี่ยง--แต่งงาน

116314

กะเหรี่ยงคองยาว

057944, 161087

กะเหรี่ยงคองยาว คู่มือ ปะดอง

146137

กะเหรี่ยงคองยาว--บัตรประจำตัว 156214

กะเหรี่ยงคองยาวในพม่า 135582

กะเหรี่ยงโป--ประเพณีการเกิด 146520

กะเหรี่ยงโป 027509

กะเหรี่ยงในพม่า

041816, 069645, 092539, 135583,

135584, 135585, 137095, 137096

กะเหรี่ยงในพม่า คู่มือเพิ่มเติม ปะดอง

134542

กะเหรี่ยงในไทย 137094

กะเหรี่ยงพัฒนา 058494, 135587

กะเหรี่ยงน้ำพัฒนา 157089

กะเหรี่ยงน้ำพัฒนา คู่มือ เครื่องกลเติมอากาศ

077039

กัตตาฟี, โมอัมมาร์ 006117, 006483, 006484,

006485, 020700

กัตตาฟี, โมอัมมาร์ 102618

3. คงรายการโยงไว้เพื่อรวบรวมรายการโยง ให้อยู่ภายใต้ระเบียบเดียวกัน หรือเพื่อใช้ตรวจสอบ ความสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่องในฐานข้อมูล ดัง จะเห็นได้จากกรุปประกอบที่ 3 *

กาญจนบุรี

045335

กาญจนบุรี คู่มือเพิ่มเติม พลอย--กาญจนบุรี

115174

กาญจนบุรี, จังหวัด คู่มือเพิ่มเติม กากสารเคมี ----

จังหวัดกาญจนบุรี /

การท่องเที่ยว--จังหวัดกาญจนบุรี

065587

กาญจนบุรี, จังหวัด คู่มือเพิ่มเติม การขุดศพ--

จังหวัดกาญจนบุรี

043288

กาญจนบุรี, จังหวัด คู่มือเพิ่มเติม การค้าปลีก--

จังหวัดกาญจนบุรี /สภาจังหวัดกาญจนบุรี

044928

กาญจนบุรี, จังหวัด คู่มือเพิ่มเติม การท่องเที่ยว--

จังหวัดกาญจนบุรี

085180, 126241

กาญจนบุรี, จังหวัด คู่มือเพิ่มเติม การท่องเที่ยว--

จังหวัดกาญจนบุรี /

* รูปประกอบที่ 2 ตัวอย่างหัวข้อเรื่องที่ได้รับการตรวจสอบและคัดเลือกอย่างคร่าว ๆ ในเบื้องต้นเพื่องานบรรณานุกรมต่อไป

* รูปประกอบที่ 3 ตัวอย่างรายการโยงที่คงไว้เพื่อเพิ่มข้อมูลเพื่องานบรรณานุกรม

ป่าไม้--จังหวัดกาญจนบุรี / เพชรพลอย--

จังหวัด กาญจนบุรี

007983

4. บรรณานุกรมหัวเรื่องและรายการโยง
โดยพิจารณาถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ระบบการจัดเก็บ ตระชนีวารสาร
และหนังสือพิมพ์ภาษาไทยใช้ระบบ Alphabetic
Specific Multiple Entry Indexing กล่าวคือ

๑ เป็นการกำหนดหัวเรื่องได้มากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง

๑ เป็นการกำหนดหัวเรื่องโดยเฉพาะเจาะจง ให้หัวเรื่องนั้นตรงประเด็นกับเนื้อหาของบทความหรือข่าวมากที่สุด เช่น ถ้าบทความมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งหรือการซื้อเสียงก็จะกำหนดหัวเรื่องว่า “การหาเสียง” หรือ “การซื้อเสียง” แต่จะไม่กำหนดโดยใช้คำกว้างๆ ว่า “การเลือกตั้ง” โดยมีการเชื่อมโยงเรื่องที่สัมพันธ์กันตามความเหมาะสมในภายหลัง เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นแก่ผู้ใช้ เช่น การเลือกตั้ง ดูเพิ่มเติม การซื้อเสียง การหาเสียง

๑ เมื่อกำหนดคำแล้ว จะนำรายการตระชนีมาเรียงตามลำดับอักษรหัวเรื่อง

4.2 การทำตระชนีแบบ Pre-Coordi-
nating Indexing สามารถกำหนดคำขยายหรือหัวเรื่องรอง หรือการใช้คำเชื่อมหัวเรื่อง 2 หัวเรื่องเข้าด้วยกันในขณะทำตระชนี

4.3 ลักษณะของหัวเรื่องมีลักษณะต่างๆ ได้แก่ หัวเรื่องที่เป็นคำนามคำเดียว คำประสมวลี/กลุ่มคำที่อ่านได้ใจความ คำที่มีคำขยาย/คุณศัพท์ หัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรอง โดยมีเครื่องหมาย--คั่นกลาง คำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ คำนามที่กลับเภาคำสำคัญเป็นหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องสองหัวเรื่องเชื่อมกันด้วยคำว่า 'กับ' / 'และ' เป็นต้น

4.4 หัวเรื่องเดียวกันที่อยู่กระจัดกระจายไปตามที่ต่างๆ หรือหัวเรื่องที่มีความคลุมเครือจะตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ ได้แก่

๑ ฐานข้อมูลตระชนีวารสารและหนังสือพิมพ์/สำนักบรรณสารการพัฒนา โดยตรวจสอบรายการตระชนีในฐานข้อมูลโดยตรง

๑ ฐานข้อมูล OPAC สำนักบรรณสารการพัฒนา

๑ คู่มือการให้หัวเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

‘การกำหนดหัวเรื่องและบัญญัติหัวเรื่องภาษาไทยพร้อมด้วยเลขหมู่ระบบทศนิยมของดิวี่’ ของรองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา

‘คำภาษาอังกฤษที่ใช้กำกับหัวเรื่องภาษาไทย’ (พ.ศ.2539) ของคณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ‘หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย’ (พ.ศ.2538) ของคณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

‘หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย’(พ.ศ.2525) ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

- ศัพท์บัญญัติเฉพาะสาขาวิชา ได้แก่

‘คำศัพท์การเงินการธนาคาร การตลาด ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์’(พ.ศ.2540) โดยประมวล สัจจามันท์

‘ประมวลคำศัพท์การเงิน การธนาคารและการลงทุน’(พ.ศ.2531) โดย สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย

‘พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ ฉบับอ่านสนุก’ (พ.ศ.2539) เรียบเรียงโดย ชรินทร์ เขาวมิต



‘รวมศัพท์เศรษฐกิจการค้า-การเงินระหว่างประเทศ’ (พ.ศ.2538) โดย ศิริพร สัจจานันท์

‘ศัพท์การเงิน ธนาคาร ตลาดทุน ตลาดหุ้น’ (พ.ศ.2538) โดย เพียรพรรณ กำเนิดศิริ

‘ศัพท์คอมพิวเตอร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน’ (พ.ศ.2538)

‘ศัพท์เศรษฐกิจ ธุรกิจการเงิน และการธนาคาร’ (พ.ศ.2534) โดยวิทยากร เชียงกูล

๑ พจนานุกรมภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

‘พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2535’

‘Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English’ (ค.ศ.1974)

๑ นามานุกรม

‘นามสงเคราะห์ส่วนราชการไทย’ (พ.ศ.2538) โดยกรมประชาสัมพันธ์

๑ สมุดโทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

๑ ปรัชญาผู้ร่วมงานในการทำดรชนี ฯลฯ

ต่อจากนั้นจึงจะตัดสินใจเลือกใช้หัวเรื่องใดหัวเรื่องหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

เกลือผสมไอโอดีน

เกลือเสริมไอโอดีน

เกลือไอโอดีน

หรือ

การจัดการแบบ 5 ส

การบริหาร—เทคนิค 5 ส

การบริหารกิจกรรม 5 ส

การบริหารงาน—กิจกรรม 5 ส

กิจกรรม 5 ส.

5 ส

4.5 หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ กรณีเป็นหัวเรื่องที่เกิดคำจากภาษาอังกฤษ จะอาศัยหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ.2532) เป็นหลัก ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์บางหัวข้อที่มีประโยชน์ต่องานบรรณานุกรมครั้งนี้ ส่วนตัวอย่างจะยกจากหัวเรื่องที่มีอยู่ในฐานข้อมูลเ็นส่วนใหญ่ ดังนี้

๑ การใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตพยัญชนะตัวที่ไม่ออกเสียงในภาษาไทย ให้ใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับไว้ เช่น ground service = กราวด์เซอร์วิส

๑ คำหรือพยางค์ที่มีพยัญชนะไม่ออกเสียงอยู่หน้าตัวสะกดที่ยังมีพยัญชนะตามหลังมาอีกให้ตัดพยัญชนะที่อยู่หน้าตัวสะกดออก และใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตไว้บนพยัญชนะตัวสุดท้าย เช่น world = เวิลด์

๑ การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์การเขียนคำทับศัพท์ไม่ต้องใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ เช่น Cable TV = เคเบิลทีวี

ยกเว้นในกรณีที่คำนั้นมีเสียงซ้ำกับคำไทยจนทำให้เกิดความสับสนอาจใส่วรรณยุกต์ได้ เช่น Coke = โค้ก

๑ พยัญชนะซ้อน คำที่มีพยัญชนะซ้อนเป็นตัวสะกดถ้าเป็นศัพท์ทั่วไปให้ตัดออกตัวหนึ่ง เช่น football = ฟุตบอล

แต่ถ้าเป็นศัพท์ทางวิชาการหรือวิสามัญนามให้เก็บไว้ทั้ง 2 ตัว โดยใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตไว้ที่ตัวท้าย เช่น cell = เซลล์ Clinton, Bill = คลินตัน, บิลล์

๑ คำประสมที่มีเครื่องหมายติดกัน (hyphen) ให้ทับศัพท์โดยเขียนติดต่อกันไป เช่น CD-ROM = ซีดีรอม

ยกเว้นในกรณีที่เป็นศัพท์ทางวิชาการหรือวิสามัญนาม

G-7 = จี-7

F-18 = เอฟ-18

๑ คำประสมที่ในภาษาอังกฤษเขียนแยกกัน เมื่อทับศัพท์ให้เขียนติดกันไป ไม่ต้องแยกคำตามภาษาเดิม เช่น

Glucose Isomerase =

กลูโคสไอโซเมอเรส

Software Computer =

ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์

๑ คำคุณศัพท์เกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ ให้ทับศัพท์ในรูปแบบที่เป็นชื่อประเทศ เช่น กวีไทย ยกเว้นชื่อที่เคยใช้มานานแล้ว ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ใช้ว่า ...เยอรมัน ประเทศกรีซ ใช้ว่า ...กรีก ประเทศไอร์แลนด์ ใช้ว่า ...ไอริช ประเทศเนเธอร์แลนด์ ใช้ว่า ...ฮอลันดา หรือ ...ดัตช์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ใช้ว่า... สวิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้ว่า... อเมริกัน

๑ การวางตำแหน่งคำคุณศัพท์ใน คำทับศัพท์ ให้ถือหลักเกณฑ์ดังนี้

คำคุณศัพท์ที่ประกอบคำนามที่เป็นภาษาไทย หรือเป็นคำทับศัพท์ แต่ได้ใช้ในภาษาไทยจนถือเป็นคำไทยแล้วให้วางคำคุณศัพท์ไว้หลังคำนาม เช่น

กระเบื้องเซรามิก

ถ้าทั้งคำคุณศัพท์และคำนามเป็นคำทับศัพท์ที่ยังไม่ถือเป็นคำไทยให้ทับศัพท์ตามศัพท์เดิม

green card = กรีนการ์ด

Electronic mail = อีเล็คตรอนิกเมลล์

๑ คำย่อ ใช้เขียนโดยไม่ต้องใส่จุดและไม่เว้นช่องไฟ เช่น

CIA = ซีไอเอ

IRA = ไออาร์เอ

๑ คำทับศัพท์ที่ผูกขึ้นจากตัวพยัญชนะออกเสียงได้เสมือนคำคำหนึ่ง มิได้ออกเสียงเรียงตัวอักษร ให้เขียนตามเสียงที่ออกและไม่ต้องใส่จุด เช่น

APEC = เอเปก

ASEAN = อาเซียน

๑ การเทียบพยัญชนะภาษาอังกฤษ พยัญชนะภาษาไทย ตัวสะกดและตัวการันต์ภาษาไทย

C ค/ช/ช ก (ขึ้นกับสระที่ใช้)

k ค/ก ก

p พ ป

s(+สระ) ซ ส

(+พยัญชนะ) ส

(ออกเสียง ซ) ซ

t ท ต

v ว ฟ

x ซ กซ

เช่น Denmark เดนมาร์ก

Chip ชิป

Landsat แลนด์แซท

Asia เอเชีย

Asean อาเซียน

Internet อินเทอร์เน็ต

Video วิดีโอ

drive ไดรฟ์

complex คอมเพล็กซ์

4.6 หัวเรื่องชีวประวัติบุคคล ในกรณีที่เป็นหัวเรื่องชีวประวัติบุคคลของคนเพียงคนเดียว ก็ให้ใช้ชื่อบุคคลนั้นเป็นหัวเรื่อง หากเป็นหัวเรื่องของกลุ่มบุคคล หรือกลุ่มอาชีพ จะใช้ 'ชีวประวัติ' เป็นหัวเรื่องย่อย เช่น

บรรณารักษ์---ชีวประวัติ

อุทัย ทุติยะโพธิ์

4.7 หัวเรื่องที่เป็นชื่อประเทศที่มีคำนำหน้า ที่แสดงระบอบการปกครอง เช่น สาธารณรัฐ สาธารณรัฐประชาชน สหพันธ์สาธารณรัฐ ฯลฯ หากเป็นหัวเรื่องหลัก จะกลับชื่อเฉพาะของประเทศขึ้นต้นตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค, และ คำซึ่งแสดงระบอบการปกครอง เช่น

จีน, สาธารณรัฐประชาชน

หากเป็นหัวเรื่องย่อย ในการลงรายการแบบเดิม จะลงรายการแบบปกติโดยไม่กลับชื่อประเทศขึ้นต้น เช่น

ชนกลุ่มน้อย--สาธารณรัฐประชาชนจีน

- ในงานบรรณานุกรมหัวเรื่องครั้งนี้ได้มีการปรับปรุงหัวเรื่องชื่อประเทศที่เป็นรายการรอง ให้ลงรายการเหมือนกันกับการลงรายการชื่อประเทศที่เป็นหัวเรื่องหลัก เพื่อว่าหากผู้ใช้ค้นด้วยระบบ Innopac จะได้เข้าถึงรายการบรรณานุกรมที่มีชื่อประเทศเป็นหัวเรื่องรองได้ด้วยตัวอย่างเช่น

ชนกลุ่มน้อย--จีน, สาธารณรัฐประชาชน

4.8 หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อทางภูมิศาสตร์ให้เป็นหัวเรื่องหลักหรือหัวเรื่องรอง ในกรณีที่ชื่อทางภูมิศาสตร์ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของคำหรือกลุ่มคำเมื่อแปลงเป็นภาษาไทยให้ใช้หลักของการเขียนหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องรองคือ

- ถ้าคำ/กลุ่มคำเดิมเมื่อเทียบเป็นภาษาอังกฤษแล้วมีคำว่า of ปรากฏอยู่ให้ใช้ชื่อภูมิศาสตร์เป็นคำขึ้นต้น เช่น

Economic Conditions of Japan = ญี่ปุ่น--ภาวะเศรษฐกิจ

Politics and Government of Japan = ญี่ปุ่น--การเมืองและการปกครอง

- ถ้าคำ/กลุ่มคำนั้นเมื่อเขียนเป็นภาษาอังกฤษแล้วมีคำว่า in ปรากฏอยู่ให้นำหัวเรื่อง เป็นคำขึ้นต้นแล้วตามด้วยชื่อทางภูมิ-

ศาสตร์ เช่น

Election in Japan = การเลือกตั้ง--ญี่ปุ่น

4.9 หัวเรื่องที่เป็นชื่อเฉพาะของจังหวัด ซึ่งอาจปรากฏเป็นหัวเรื่องหลักหรือหัวเรื่องรองก็ได้ กล่าวคือ ในการลงรายการหัวเรื่องตามแบบเดิม หากชื่อจังหวัดเป็นหัวเรื่องหลัก จะให้ชื่อเฉพาะของจังหวัดขึ้นต้นตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค, และคำว่าจังหวัดต่อท้าย เช่น

ชลบุรี, จังหวัด

หากเป็นหัวเรื่องรอง จะกลับคำว่า 'จังหวัด' ขึ้นมานำหน้าชื่อเฉพาะของจังหวัด เช่น โบราณวัตถุสถาน--จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในขั้นตอนงานบรรณานุกรมได้ตัดคำว่า 'จังหวัด' ออก เพื่อว่าเมื่อโอนฐานข้อมูล PIN ขึ้นสู่ระบบ INNOPAC ผู้ใช้สามารถค้นพบหัวเรื่องชื่อเฉพาะของจังหวัดได้แม้ว่าหัวเรื่องนั้นจะเป็นหัวเรื่องรองก็ตาม เช่น

ชลบุรี

โบราณวัตถุสถาน--พระนครศรีอยุธยา

4.10 มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบางหัวเรื่องให้ตรงกับความนิยมของผู้ใช้ ได้แก่

การขายตรง เดิมใช้ การขายโดยตรง
เคเบิลทีวี เดิมใช้ โทรทัศน์ทางสาย
ลิสซิง เดิมใช้ การเช่าแบบลิสซิง
แฟรนไชส์ เดิมใช้ การค้าแบบแฟรนไชส์ ฯลฯ

4.11 รายการโยง ด้วยเหตุที่แยกการบันทึกรายการบรรณานุกรมออกจากรายการโยง ทำให้หัวเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันแสดงความสัมพันธ์กันแบบทางเดียว เช่น นวนิยาย อินทราวุธ บุคคลดีเด่นทางวรรณกรรมศาสตร์และสาหรณิศาสตร์ ปี 2538

ดูเพิ่มเติม นวนิตย์ อินทราวุธ

ควรเป็น

นวนิตย์ อินทราวุธ

XX บุคคลดีเด่นทางบรรณารักษ-
ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ปี 2538

บุคคลดีเด่นทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ ปี 2538

ดูเพิ่มเติม นวนิตย์ อินทราวุธ

4.12 การตัดรายการโยงที่มีข้อความ
ส่วนหน้าซ้ำกับหัวเรื่องรองในส่วนหลังออกทั้งนี้
เพราะมีการเพิ่มเขตข้อมูลย่อยหลายเขตให้กับ
หัวเรื่องชุดหนึ่งๆ ในระบบ Innopac ทำให้ผู้ใช้
เข้าถึงหัวเรื่องย่อยได้ในหัวเรื่องชุดหนึ่ง ๆ เช่น

คิวซีซี--ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น ดูเพิ่มเติม คิวซีซี--ญี่ปุ่น

ทรัพยากรมนุษย์--ญี่ปุ่น

ทรัพยากรมนุษย์--ญี่ปุ่น

จะตัดรายการโยง'ญี่ปุ่น'ออก

5. แกะหัวเรื่องและรายการโยงด้วย 2
วิธีการผสมกัน คือ

5.1 เรียก MFN ของระเบียบข้อมูล
นั้นๆ ในกรณีที่หัวเรื่องนั้นมีระเบียบข้อมูลน้อย

5.2 แกะข้อมูลด้วยการเลือกทางเลือก 1
ซึ่งเป็นบรรณานุกรมของฐานข้อมูล และเลือกหัว
เรื่องที่ต้องการแก้ไขในกรณีที่หัวเรื่องนั้นมีหลาย
ระเบียบ มีการใช้เทคนิคระบุเขตข้อมูลที่จะแก้ไข เช่น
ระบุว่าต้องการแก้ไขเขตข้อมูลรายการโยงเท่านั้น
มีผลทำให้คัดรายการบรรณานุกรมออกไป ทำให้การ
รวบรวมรายการโยงทำได้สะดวกขึ้น

ได้มีการแก้ไขข้อมูลทั้งหมดประมาณ
5,900 ระเบียบ และลบระเบียบข้อมูลออกประ
มาณ 1,900 ระเบียบ

6. ประมวลผลเฉพาะเขตข้อมูลหัวเรื่อง
และรายการโยงในฐานข้อมูล PIN โดยใช้
โปรแกรมเสริมที่ศูนย์ทรวพันธ์ จุลสิงห์ เขียน
โดยจะนำหัวเรื่องที่มีสระ - - - - - ให้
กลับไปอยู่ในหมวดอักษรของหัวเรื่องนั้นๆ ผล
ลัพธ์ที่ได้จะเป็น 'คู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับ
บรรณนิเวศและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย' ที่
ประกอบด้วยรายชื่อหัวเรื่องประมาณ 20,330
หัวเรื่องและรายการโยงประมาณ 2,575 รายการ
ที่พร้อมเป็นคู่มือช่วยตรวจสอบการกำหนดหัว
เรื่องให้อยู่ในแนวเดียวกันได้ ดังรูปประกอบที่ 4

.....

กะเหรี่ยง--การสมรส

กะเหรี่ยง--ไทย

กะเหรี่ยง--พม่า

กะเหรี่ยงคอยาว

กะเหรี่ยงคอขาว--บัตรประจำตัว

กะเหรี่ยงคอยาว--พม่า

กะเหรี่ยงโป

กะเหรี่ยงโป--ประเพณีการเกิด

กัณฑ์น้ำขั้วพัฒนา ดูเพิ่มเติม เครื่องกลเติมอากาศ

กัตดาฟี, โมอัมมาร์

...

กาญจนบุรี ดูเพิ่มเติม สภากิจหวัดกาญจนบุรี

กาญจนบุรี. อำเภอบ่อพลอย--แหล่งพลอย

กาญจนบุรี. อำเภอสังขละบุรี

กาญจนา นาคันทน์ ดูที่ นางเอน ปริญญาวัช

กายวิภาคศาสตร์ ดูเพิ่มเติม คอมพิวเตอร์--โปรแกรม 3D Body Adventure

คอมพิวเตอร์--โปรแกรม Bodyworks

คอมพิวเตอร์--โปรแกรม Poser 1.0

.....

สรุป

กระบวนการสร้างคู่มือการให้หัวเรื่อง สำหรับบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ หมวดอักษร ก-ณ ประกอบ ด้วยขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน นับตั้งแต่ประมวลผลบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยจากฐานข้อมูล PIN ประมาณ 161,100 ระเบียบ โดยประมวลผลเฉพาะเขตข้อมูลหัวเรื่อง และรายการโยงแบบที่มีเลขระเบียบข้อมูลกำกับ การตรวจสอบคัดเลือกหัวเรื่องที่คาดว่าจะมีปัญหา พร้อมรายการโยงเพื่อนำมาบรรณานุกรมต่อไป มีการตรวจสอบแหล่งอ้างอิงต่างๆ เพื่อประกอบ

การตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขหัวเรื่อง มีการรวมรายการโยงให้อยู่ในระเบียบข้อมูลเดียวกัน แก้ไข และประมวลผลข้อมูลส่วนที่เป็นหัวเรื่องและรายการโยงจากฐานข้อมูล PIN อีกครั้ง เพื่อให้ได้คู่มือการให้หัวเรื่องสำหรับบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในที่สุด สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการรวบรวมหัวเรื่องตั้งแต่หมวดอักษร ก-ณ ได้รายการหัวเรื่องประมาณ 20,330 รายการ รายการโยงประมาณ 2,575 รายการ ส่วนหัวเรื่องหมวดอักษรอื่นๆ จะได้นำเสนอในงานวิจัยชิ้นถัดไป ❖❖

รูปประกอบที่ 4 ตัวอย่างหัวเรื่องและรายการโยงที่ได้รับการบรรณานุกรมแล้ว และประมวลผลใหม่ เพื่อใช้เป็นคู่มือการให้หัวเรื่องได้

บรรณานุกรม

- Hornby, A. S. 1974. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford University Press.
- กรมประชาสัมพันธ์. กองข่าวต่างประเทศ. 2538. นามสงเคราะห์ส่วนราชการไทย. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. 2538. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3.
- , 2539. คำภาษาอังกฤษที่ใช้กับหัวเรื่องภาษาไทย.
- คณะกรรมการพิจารณามาตรฐานทางบรรณานุกรม, คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานระบบสารนิเทศทางวิชาการแห่งชาติ และหอสมุดกรมศิลปากร. หลักเกณฑ์การลงรายการชื่อบุคคล.
- คำศัพท์การเงิน การธนาคาร การตลาด ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์. 2540. กรุงเทพฯ: สารสาร.
- คูคิน, แดน. 2539. พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ฉบับอ่านสนุก. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ฐานข้อมูล OPAC สำนักบรรณสารการพัฒนา.
- ฐานข้อมูลบรรณานุกรมและหนังสือพิมพ์ สำนักบรรณสารการพัฒนา.
- ประมวล สัจจามันท์. 2540. คำศัพท์การเงินการธนาคาร การตลาด ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์.
- พวา พันธุ์เมฆา. 2537. การกำหนดหัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องภาษาไทยพร้อมด้วยเลขหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เพ็ญพรรณ กำเนิดศิริ. 2538. ศัพท์การเงิน ธนาคาร ตลาดทุน ตลาดหุ้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การเงินธนาคาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2508. ความรู้ทางอักษรศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ.
- , 2532. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
- , 2535. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2535. กรุงเทพมหานคร.
- , 2538. ศัพท์คอมพิวเตอร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: วิทยาการ เชียงกูล. 2534. ศัพท์เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงิน และการธนาคาร. กรุงเทพฯ: เบียร์ฟ้า.

ศิริพร สัจจนันท์. 2538. รวมศัพท์เศรษฐกิจ การค้า การเงินระหว่างประเทศ.

กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย. 2531. ประมวลคำศัพท์การเงิน การธนาคารและการลงทุน.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2525. หัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย.

ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.

สุนทรี รสสุธาธรรม. 2524. การจัดเก็บและค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์.

เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อันดับที่ 709.

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย. 2538/2539. สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง 2538/

2539. กรุงเทพฯ: ชินวัตรไดเร็คทอรี่ส์.

-----, 2540. ซีดี-รอม สมุดหน้าขาว เขตโทรศัพท์

นครหลวง 2540. กรุงเทพฯ : ชินวัตรไดเร็คทอรี่ส์.